

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΦΩΚΙΔΙΟΣ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΕΛΦΩΝ

Εἰς τὸ Μουσεῖον Δελφῶν αἱ ἐργασίαι ἐπανεκθέσεως περιωρίσθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς προπαρασκευὴν τοῦ ἐκθεσίου ὑλικοῦ, ἰδίως τῶν χαλκῶν εὐρημάτων.

Πρόβλημα ἐδημιούργησεν ἡ Σφιγξ τῶν Ναξίων. Πολλαπλαῖ ρωμαῖαι, αἰτίνες ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν σπόνδυλον τὸν φέροντα τὸ κιονόκρανον καὶ τὴν Σφίγγα, ἐπέβαλον τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ μνημείου ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν, ἵνα μελετηθῇ δεόντως ὁ ἀσφαλῆς τρόπος ἐπανεκθέσεώς του.

Εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Μουσείου συνεκίσθη ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ κατάταξις τῶν ἀρχαίων κατὰ σύνολα καὶ προσπάθεια ἀποδελτιώσεως τοῦ ὑλικοῦ πρὸς εὐχερεστέραν μελέτην τούτου.

Ἐπίσης, συνεκολλήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν ἀγγεῖα προερχόμενα ἐκ τῶν προσφάτων ἀνασκαφῶν μετάλλινά τινα ἀρχαῖα μετεφέρθησαν πρὸς συντήρησιν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ περιοδεῶν ἐπλουτίσθη τὸ ἀρχειὸν διὰ φωτογραφίων μνημείων καὶ χώρων τῆς Περιφέρειας, ἀτελέστατα μέχρι τοῦδε γνωστών.

ΓΑΛΛΑΞΕΙΔΙΟΝ

Κατὰ τὸν διενεργούμενον οἰκοδομικὸν ἔλεγχον καταβάλλονται ἰδιαίτεροι προσπάθειαι διατηρήσεως τοῦ ἀρχαίου τείχους καὶ κατὰ τὸ δυνατόν συντηρήσεως αὐτοῦ, εἰς ὅσα σημεῖα ἀπελευθεροῦται τῶν προσκτισμάτων.

ΑΜΦΙΣΣΑ

Πέραν τοῦ ἐλέγχου τῶν ἐκσκαφικῶν ἐργασιῶν εἰς τομεῖς τῆς πόλεως (βλ. κατωτέρω, σ. 250), κατεβλήθη φροντίς περισυλλογῆς καὶ καταγραφῆς ἀρχαίων, εὐρισκομένων κυρίως εἰς τὴν κατοχὴν ἰδιωτῶν. Ἦδη ἐγένετο πλήρης κατάλογος τῆς ἐκ νομισμάτων κυρίως συλλογῆς τοῦ κ. Κραβαρτογιάννου.

Παραλλήλως ἐδημιουργήθη φωτοαρχεῖον κτισμάτων, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὸν 18ον καὶ 19ον αἰ. καὶ παρουσιάζουν ἀρχιτεκτονικὸν ἐνδιαφέρον.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΔΩΡΙΔΟΣ

Περιοδεῖα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀρχαίας Δωρίδος κατέστησε γνωστὴν συλλογὴν ἀρχαίων εἰς τὸ χωρίον Καστέλλια, ἧτις ἐδημιουργήθη πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου καὶ στεγάζεται εἰς τὴν κοινοτικὴν βιβλιοθήκην. Ση-

μαντικὸν ἀπόκτημα εἶναι ἐπιτομβία πλάξ ἐξ ἐντοπίου « μελανίτου » λίθου, με ἀρχαϊκὴν ἐπιγραφὴν καὶ ἐγχάρακτον παράστασιν.

ΤΡΙΤΑΙΑ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΟΣ

Ἐκ τοῦ χωρίου Τριταῖα Παρνασσίδος περι-συνελέγη ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τοῦ τέλους τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς (Πί ν. 190 α).

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΔΕΛΦΟΙ

Τέμενος Ἀπόλλωνος

Συνεργεῖον τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς¹, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Bommelaer, εἰργάσθη εἰς τὸν χώρον τοῦ μνημείου τῶν Λακεδαιμονίων, με σκοπὸν τὴν ἐξαγωγήν συμπερασμάτων περὶ τὴν χρονολόγησιν τούτου. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μνημείου, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν νεωτέρων κατασκευῶν, εὐρέθησαν ἐντὸς ἀποθέτου χαλκοῦς λέβης καὶ γρατὰ πῆλινα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη. Ἐπίσης, ὄστρακα ἀγγείων, τεμάχια ἐπιγραφῶν, καὶ χαλκὰ τινα ἀντικείμενα, εὐρέθησαν κατὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ πέριξ τοῦ μνημείου χώρου. Ἐγένετο πλήρης ἀποτύπωσις τοῦ μνημείου, ὡς καὶ τοῦ οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ του, τὸ ὁποῖον συνεκεντρώθη εἰς τὸν χώρον τῆς Ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ μνημείου τοῦ Μαραθῶνος.

Ἐπὶ τοῦ κ. Amandry συνεκίσθησαν αἱ ἐργασίαι καθαρισμοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν κρήνην καὶ τὸ ὕδραγωγεῖον εἰς τὴν θέσιν « Κερνά » (Πί ν. 190 β), ὅπου διεπιστώθη ἡ ὑπαρξίς μεταγενεστέρων κτισμάτων πρὸς Α. τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν εὐρεθέντων (βλ. ΑΔ 22 (1967) : Χρονικά, σ. 289).

Περιορισμένης ἐκτάσεως ἔρευνα διεξήχθη ἐπίσης εἰς τὸ ἀργεῖον μνημεῖον τῶν Ἐπιγόνων διὰ τὴν διασαφήνισιν ἐπιστημονικῶν προβλημάτων.

Εἰς τὸ τέμενος τῆς Προναίας Ἀθηνᾶς συνεργεῖον τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Michaux, ἀνέλαβε τὴν μελέτην τοῦ ναοῦ τοῦ 4ου αἰ. καὶ τὴν ἐκ νέου λεπτομερῆ ἀποτύπωσιν καὶ ταξινόμησιν τοῦ οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ του.

Ὡλοκληρώθη ἡ περίφραξις τοῦ τέμενος τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ τοῦ Γυμνασίου, καὶ ἐγκατεστάθη ἐκδοτήριον εἰσιτηρίων εἰς τὴν παρὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἀγορᾶν εἰσοδὸν τοῦ Ἱεροῦ.

Ἀνατολικὴ Νεκρόπολις

Κατὰ τὴν διαπλάτυνσιν τῆς ἀγροτικῆς ὁδοῦ, ἧτις διέρχεται διὰ τῆς Α. Νεκροπόλεως τῶν

1. Περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς εἰς Δελφοὺς βλ. κατωτέρω σ. 250.

Δελφών (βλ. ΑΔ 22 (1967) : Χρονικά, σ. 291), εις βάθ. 0,30 μ. από τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, εὐρέθῃ παιδικῇ ταφῇ, διαστ. 1,25 × 0,30 μ. Ὁ τάφος ἦτο λάκκος ἐντός τοῦ πετρώδους φυσικοῦ ἐδάφους, ἐκαλύπτετο δὲ δι' ἡμικυλινδρικών κεράμων.

Ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ νεκροῦ εἶχε τοποθετηθῆ λύχνος καὶ εἰς τοὺς πόδας ἀβαφεῖς πινάκιον, ἴσως προσφορῶν. Ὁ λύχνος, κορινθιακοῦ ἐργαστηρίου (3ου μ.Χ. αἰ.), φέρει εἰς τὴν βάσιν τὴν ἐπιγραφὴν :

ΕΠΙΤΥΝ
ΧΑΝΟΥ

Εἰς τὸ στόμα τοῦ νεκροῦ ἀνευρέθη χαλκοῦν νόμισμα ἀδιάγνωστον.

ΚΙΡΡΑ

Τινὰ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν εἰς Κίρραν ἐξετέθησαν συντόμως εἰς ΑΑΑ Ι (1968), σ. 144 - 146, εἰκ. 1 - 3. Ἐπειδὴ μικρὸν μόνον τμῆμα τῶν οἰκοπέδων Σκούρα καὶ Θεοχάρη ἀνεσκάφη, ἡ ἔρευνα δὲ θὰ συνεχισθῆ κατὰ τοὺς προσεχεῖς μῆνας, ἐπιφυλασσόμεθα εἰς μελλοντικὴν λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς ἀνασκαφῆς.

*Ανασκαφὴ πλατείας Ἐμποροπανηγύρεως

1. Περιωρισμένης ἐκτάσεως ἀνασκαφικὴ ἔρευνα διενεργήθη κατὰ τὸ ΝΔ. ἄκρον τῆς πλατείας Ἐμποροπανηγύρεως Κίρρας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χώρου τούτου. Συνεργεῖον, ἐργαζόμενον διὰ τὴν διάνοξιν δημοτικῆς ὁδοῦ εἰς τὴν Δ. πλευρᾶν τῆς πλατείας, ἔφερον εἰς φῶς τμῆμα ρωμαϊκοῦ ψηφιδωτοῦ, ὑπὸ μικρὰν νεωτέραν ἐπίχωση, ἦτοι 0,30 μ. εἰς τὸ βορειότερον μέρος, αὐξανομένην πρὸς Ν. βαθμιαίως μέχρι 0,50 μ. Τοῦτο ἀπετέλει δάπεδον χώρου τινὸς ρωμαϊκοῦ κτίσματος. Πιθανῶς τὸ οἰκοδόμημα ἐξετείνεται πρὸς Β., Δ. καὶ Ν.

Ἡ τοιχοδομία, πᾶχ. 0,30 ἕως 0,25 μ., σύγκειται ἐκ λίθων καὶ ἀσβέστου. Τῆς ἐσωτερικῆν ἐπιφάνειαν ἐκάλυπτε παχὺ ἐπίχρισμα ἐξ ἀμμοκονιάματος.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ὄσιν τοῦ τοίχου σώζεται τμῆμα ἀποχετευτικῆς ἐγκαταστάσεως, ἀποτελουμένης ἐκ πηλίνων πλακῶν, ἐστεγασμένων διὰ κυρτῶν καλυπτῆρων.

Πρὸς Α. εὐρέθῃ τοίχος, πᾶχ. 0,25 μ., τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὁποίου ἐκάλυπτον πῆλιναι πλάκες. Ἐπέκτασις τοῦ κτίσματος πρὸς Α. δὲν φαίνεται πιθανή.

Ὁ τοίχος τῆς Δ. πλευρᾶς εἶναι ἰσχυρῶς κατεσκευασμένος ἐκ λαξευτῶν ὀγκολίθων, πᾶχ. 0,80 μ., πρὸς Ν. ἐλαττωμένου εἰς 0,50 μ. ἀπὸ

τοῦ μέσου περίπου αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ΒΔ. γωνίας τοῦ κτίσματος ἢ τοιχοδομία συνεχίζεται πρὸς Β. καὶ Δ., συγκεκριμένη ὁμος ἐξ ὀπτῶν πλινθῶν καὶ ἀμμοκονιάματος. Ἐσωτερικῶς τμῆμα τοῦ Δ. τοίχου φέρει ἴχνη ὀρθομαρμαρώσεως, ἐξ ἐρυθροφαιῶν μαρμαρίνων πλακῶν, πᾶχ. 0,02 μ.

Πρὸς Ν. τὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον ἐξετείνεται ὑπὸ τὸ κατάστρωμα τῆς ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἰτέας - Δεσφίνης.

Τὸ ψηφιδωτὸν (Σχ ἐ δ. 1) διατηρεῖται σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ. Ἀποτελεῖται ἐκ περιφερικῆς ζώνης ἐκ μελανῶν ψηφιδῶν. Ἡ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τούτου ἐπιφάνεια τοῦ ψηφιδωτοῦ εἶναι λευκὴ, φέρουσα εἰς διαστήματα 0,15 ἕως 0,18 μ. διακόσμησιν ἐσχηματοποιημένων σταυρανθῶν ἐκ μελανῶν ψηφιδῶν, διατεταγμένον εἰς γραμμὰς.

Ἐκ τῶν κινητῶν εὐρημάτων, οὐδὲν εἶναι σύγχρονον τοῦ κτίσματος. Τὰ ὄστρακα, τὰ ἀνευρεθέντα εἰς τὴν ὑπερκειμένην ἐπίχωση, ἀνήκον εἰς παλαιότερας ἐποχὰς, ἀπὸ τῆς μυκηναϊκῆς μέχρι τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων. Ἀργυροῦν νόμισμα, εὐρεθὲν κατὰ τὸν καθαρισμόν τοῦ Δ. τοίχου, ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.

2. Ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν τῆς διαμορφώσεως τῆς πλατείας Ἐμποροπανηγύρεως Κίρρας, ἔφερον εἰς φῶς περὶ τὸ κέντρον τῆς Β. πλευρᾶς ταύτης λελαξευμένους ὀγκολίθους ἐκ τιτανολίθου Παρνασσοῦ. Ἡ γενομένη ἀνασκαφικὴ ἔρευνα ἀπεκάλυψεν ἐκτεταμένην κατασκευὴν λιμενικῶν πιθανῶς ἐγκαταστάσεων τῆς Κίρρας τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Ἡ ἔρευνα δὲν ὠλοκληρήθη ἔνεκα τοῦ χαμηλοῦ ὑψομέτρου τῆς περιοχῆς καὶ τῆς ἀμέσου γεινιάσεως πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἡ διατήρησις τοῦ κτίσματος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἔβαινε ἐπὶ τὸ χειρὸν, τελικῶς δὲ τὰ ἴχνη τούτου ἐξηφανίσθησαν, μειουμένης ἀντιστοιχῶς τῆς ὑψομετρικῆς διαφορᾶς ἀπὸ 2,30 μ. (ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης) εἰς 1,55 μ.

Γενικὴ παρατήρησις εἶναι, ὅτι ἡ θάλασσα εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ Κρισσαίου κόλπου, τοῦλάχιστον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κίρρας, ἐπροχώρησεν εἰς βάρος τῆς ξηρᾶς. Κτίσματα ὀρθογώνια καὶ λιμενικὰ ἔργα εἶναι ὀρατὰ εἰς τὸν πυθμὲνα τῆς θαλάσσης εἰς ἀπόστασιν μέχρις 100 μ. ἀπὸ τῆς ἀκτῆς.

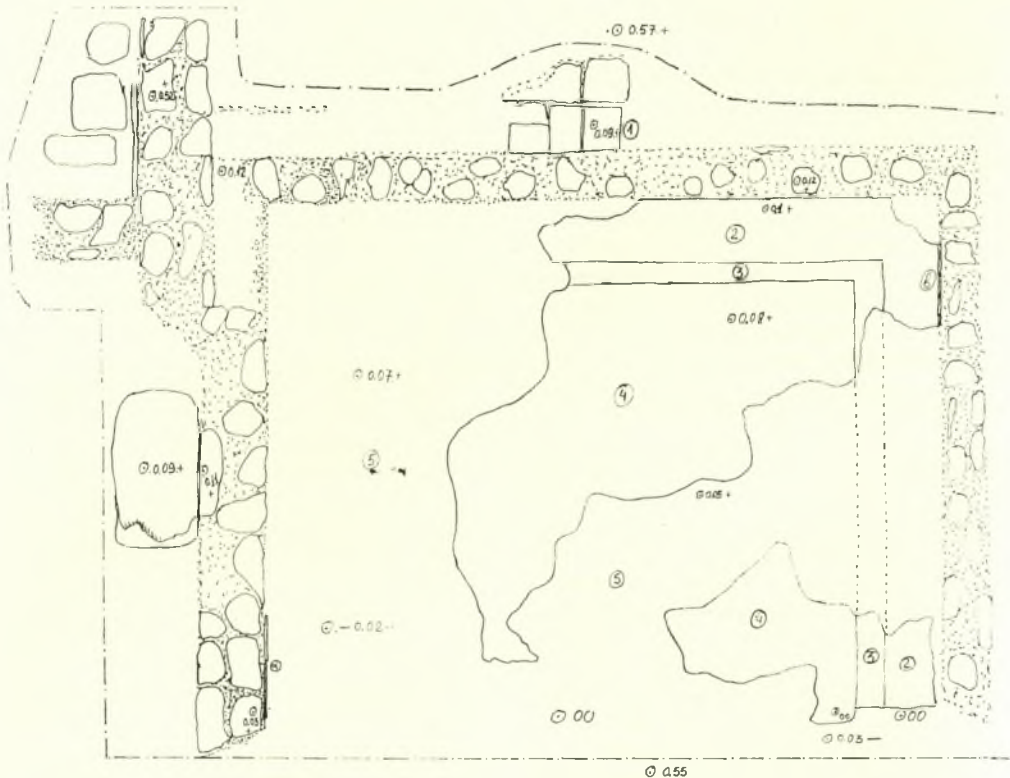
Κατ' ἑκτασιν ἡ ἔρευνα πρὸς Β. περιωρίσθη μέχρι τοῦ κρασπέδου τῆς πλατείας, διότι καίτοι ἡ ἐπέκτασις τοῦ κτίσματος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην εἶναι πιθανωτάτη, ἡ παρεμβολὴ ὁδοῦ καὶ ἡ ὑπαρξίς οἰκῶν δὲν παρέσχον τοιαύτην δυνατότητα. Πλὴν ὁμως, ἀρκετοὶ ὀγκολίθοι

είναι ορατοί, τινές τῶν ὁποίων ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν γειτονικῶν οἰκιῶν, εἰς τὸ ἰσόγειον δὲ μίᾳς τούτων διατηροῦνται θεμελιώσεις ἀρχαίων κτηρίων. Σκόπιμος θὰ ἦτο ἡ εὐρύτερα ἀνασκαφικὴ ἐρευνα εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἥτις θὰ ἀπέδειξε σημαντικώτατα στοιχεῖα περὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν Δελφῶν.

Ὁ προσανατολισμὸς τοῦ κατὰ μῆκος ἄξονος τοῦ κτίσματος εἶναι ὡπωςδῆποτε ἐκ Β. πρὸς Ν. Ἀπεκαλύφθη τμήμα τῆς Α. προσόψεως, μῆκ.

ὕψ. 0,96 μ., ἐνῶ τὸ συνολικὸν ὕψος θὰ πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 1.90 μ. περίπου, ὡς ἀπέδειξε δοκιμαστικὴ τομὴ κατὰ μῆκος τῶν θεμελιῶν.

Τὸ κτίσμα ἐπεσκευασθῆ ἢ ἐπεξετάθη εἰς διαδοχικὰς φάσεις, διότι ὁ τρόπος δομῆς καὶ τὸ χρησιμοποιηθὲν ὕλικόν εἶναι κατὰ τομεῖς διάφορον. Οὕτω τὸ Β. τμήμα καὶ μέχρι μῆκ. 8.80 μ. εἶναι κατεσκευασμένον δι' ὀρθογωνίων ἀσβεστολίθων, ἐνῶ εἰς τὸ νοτιώτερον, ἔχουν χρησιμοποιηθῆ πορδίλοι. Τινές τούτων φέρουν ἴχνη λα-

Σχέδ. 1. Φωκίς. Κίρρα. Λεπτομέρεια ἀνασκαφῆς ψηφιδωτοῦ

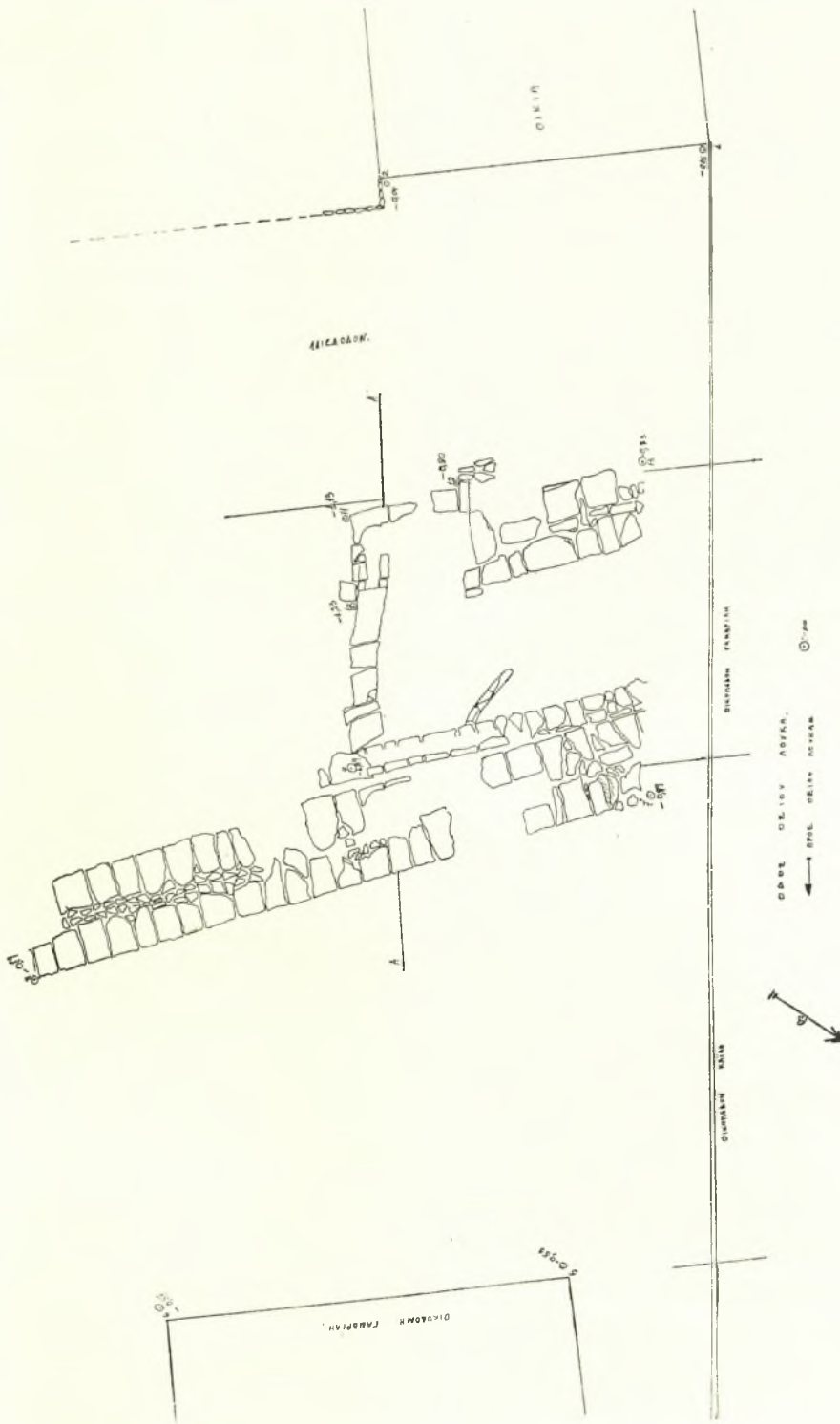
Ἐπίσημο ψηφιδωτόν : 1. Ἐπολείμματα ἀποχετευτικῆς ἐγκαταστάσεως, 2. Ζώνη λευκοῦ, 3. Ταινία ἐκ μελανῶν ψηφιδῶν, 4. Ἐσχηματοποιημένα ἄνθη, 5. Τμήμα δαπέδου ἀνεψφιδωτοῦ, α. Ἐπολείμματα ὀρθομαρμαρώσεως, β. Ἐπολείμματα κεραμικῶν πλακῶν

26.50 μ. (Πί ν. 191 α). Εἰς οὐδὲν σημεῖον τοῦ τοίχου τούτου σώζονται ἐνδείξεις εἰσόδου τινός. Ἡ κατασκευὴ εἶναι ἰσχυρά. Τὸ πλάτος τῆς θεμελιώσεως (1.25 μ.) μειοῦται εἰς τὴν ἀνωδομίαν εἰς 0,75 μ., διότι ἐξωτερικῶς (Α. ὄψις) ὑπάρχει προβολή, πλ. 0,50 μ., ὅπως τοῦτο καθίσταται σαφές εἰς τὸ Β. τμήμα τοῦ τοίχου, ὅπου διατηρεῖται ἡ ἀνωδομία εἰς ὕψος μίᾳς σειρᾶς δόμων. Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ὁ τοῖχος ἀπεκαλύφθη μέχρις

ἐξουμάτων, μαρτυροῦντα προγενεστέραν χρῆσιν.

Εἰς τὴν Δ. ἐσωτερικὴν ὄψιν τοῦ τοίχου, κατὰ διαστήματα ἐμφανίζονται ἰσχυραὶ ἀντηρίδες καὶ παραλλήλους πρὸς αὐτὰς τοίχια. Ἐν συναφείᾳ πρὸς τὴν τετάρτην ἀντηρίδα συνεχίζεται πρὸς Δ. κατασκευὴ ἐξ ὀγκολίθων. Ἡ φύσις καὶ τὰ ὄρια ταύτης, λόγῳ ἀτελοῦς ἐρεῦνης, δὲν εἶναι καθωρισμένα.

Ἐπέκτασις τῆς ἀνασκαφῆς πρὸς Δ. ὡδήγησεν

Σχέδ. 2. Δίεστομον. Οικόπ. Γαμβρίλλη. Κάτοπις άνασκαφής

εις τήν ἀποκάλυψιν, εις ἀπόστασιν 3.48 μ. δυτικώτερον, ἐτέρου ἰσχυροῦ τοίχου, πλ. 1.15 μ., κατευθυνομένου ἐκ Β. πρὸς Ν. Ἐνῶ ἄμεσος σύνδεσμος μεταξύ τῶν παραλλήλων τούτων τοίχων ἀνασκαφικῶς τοῦλάχιστον δὲν διεπιστώθη, παρετηρήθησαν κἀθετοὶ προβολαὶ τούτου πρὸς Δ.

Ἐντύπωσιν προεκάλεσεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀνασκαφῆς, τὸ πλῆθος τῶν κεράμων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν διάσπαρτοι εις ὅλην τὴν ἔκτασιν. Αὗται, πᾶς. 0,025 - 0,03 μ., ἄλλαι μὲν ἐπίπεδοι, ἄλλαι δὲ ἐλαφρῶς κυρταί, εἶναι κατὰ πλειονότητα κεκαλυμμένα διὰ λεπτοῦ στίλβοντος ἐπιχρίσματος. Πιθανῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ κτηριακοῦ τούτου συγκροτήματος. Σποραδικῶς, ἐπίσης, ἀνευρέθησαν τεμάχια πηλίνων μετοπῶν, ἄνευ διακοσμῆσεως.

Τὰ περισυλλεγμένα ὄστρακα, χρονολογικῶς ἀνομοιογενῆ, ἀπὸ μυκηναϊκῶν μέχρι μελαμβαφῶν 4ου αἰ., ἀνευρέθησαν ἄνευ στρωματογραφικῶν ἐνδείξεων εις τὴν ἀνασκαφεῖσαν ἐπίχωσιν, ὕψ. 0,90 μ.

Ἀπὸ τὸν ᾠδρον, ὁ ὁποῖος ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Α. μακρὸν τοῖχον καὶ τὸ βορειότερον κἀθετον τοιχίον, κυριολεκτικῶς διὰ ψηλαφήσεως ἀνεσύρθησαν ἀπὸ τῆς ἰλύος σύνολον ἀγγείων, τοῦ 5ου π.Χ. αἰ., ἅτινα περιείχοντο εις εὐρὴ ἀβαθῆς πινάκιον καὶ παρ' αὐτὸ ὀλίγα ὄστρακα ἐρυθρομόρφων κρατηρῶν.

ΑΜΦΙΣΣΑ

1. Ὀδὸς Γιδιογιάννου

Εἰς τὸ Ν. ἄκρον τῆς πόλεως, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γιδιογιάννου, ἐκσκαφικαὶ οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι ἔδωσαν τὴν εὐκαιρίαν ἀνασκαφῆς τμήματος νεκροταφείου τῆς πόλεως, εις χρῆσιν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 6ου αἰ. μέχρι τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ὡς ἐπληροφόρηθημεν, περὶ τὰ 20 μ. νοτιώτερον, κατὰ τὰς ἐργασίας διανοίξεως αὐλάκων διὰ τὴν τοποθέτησιν ἀποχευτικῶν ἀγωγῶν, εἶχεν ἀνευρεθῆ ἐπίσης συστάς τάφων.

Ἐάν θεωρήσωμεν ἀξιόπιστον τὴν μαρτυρίαν (Μελισσάρης. Ἀρχαιότητες Ἀμφίσσης), ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην εἶχον παρατηρηθῆ ὑπολείμματα μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, εὐρισκόμεθα πρὸ ἐκτεταμένου νεκροταφείου πλησίον τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐξ Ἀμφίσσης εἰς τὸ ἐπίγειον αὐτῆς.

2. Α' Δημοτικὸν Σχολεῖον

Κατὰ τὰς ἐργασίας ἐνισχύσεως διὰ τοιχίου τῶν θεμελίων τοῦ Α. τοίχου τοῦ Α' δημοτικοῦ σχολείου Ἀμφίσσης, διεπιστώθη ἡ ὑπαρξίς, καθέτως σχεδὸν πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ σχολείου,

κτίσματος ἰσχυροῦ ἐξ ὀγκολίθων, ὁμοίας κατασκευῆς πρὸς τὸ ἀνασκαφὲν κατὰ τὸ ἔτος 1966 τείχος τῆς πόλεως τῆς Ἀμφίσσης (βλ. ΑΔ 22 (1967) : Χρονικά, σ. 290).

Ἐπειδὴ εἶναι δυνατὴ ἡ συνέχισις τῆς γραμμῆς τοῦ τείχους κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο, εἶναι δυνατόν τὸ εὐρεθῆν κτίσμα νὰ ἀποτελῆ τμήμα τοῦ τείχους τῆς πόλεως.

ΔΙΣΤΟΜΟΝ

Οἰκόπεδον Γαμβρίλη

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ οἰκόπεδον εἶχε προηγηθῆ ἀνασκαφικὴ ἔρευνα κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη μέχρι τοῦ ἐδάφους.

Τὰ πορίσματα τῆς συμπληρωματικῆς ἐργασίας τοῦ ἔτους 1967 εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

Διεπιστώθη (Σχ. ἐδ. 2· Πίν. 191 β), εἰς τὸ ὄριον τῶν οἰκοπέδων Γαμβρίλη καὶ Καίλη, ἡ ὑπαρξίς θεμελιώσεως ὀχυρωματικοῦ τείχους, πλ. 2.50 μ., ἐξ ὀγκολίθων εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις καὶ ἐνθέσεως μεταξύ τούτων μικροτέρων λίθων. Σῶζεται εἰς ὕψ. μιᾶς μόνον σειρᾶς δόμων. Κατασκευὴ 4ου αἰ.

Εἰς στρώμα, ὕψ. 0,20 μ., τὸ ὁποῖον παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν ὀγκολίθων καὶ τοῦ παρθένου ἐδάφους εὐρέθησαν ὄστρακα κορινθιακῶν ἀγγείων 7ου μέχρι μελαμβαφῶν 4ου αἰ. π.Χ.

Πρὸ τῆς δυτικῆς ὄψεως τοῦ τείχους καὶ μὲ κατεύθυνσιν σχεδὸν παράλληλον πρὸς τοῦτο διατηροῦνται ὑπολείμματα πολυγωνικοῦ τοίχου. Ἐπι δυτικώτερον διεπιστώθη ἡ ὑπαρξίς δύο ἀγωγῶν. Ἡ φορὰ τούτων εἶναι ἐκ Δ. πρὸς Α. Εἰς τὴν ΝΔ. πλευρὰν τοῦ οἰκοπέδου Γαμβρίλη, ἐμφανίζεται κατασκευὴ ἐκ λελαξευμένων ὀγκολίθων κατευθυνομένη πρὸς τὴν γειτονικὴν ἀδιέξοδον ὁδόν. Ὁ τομεὺς ὁμοῦς οὗτος εὐρίσκεται ἐκτὸς τῶν ὀρίων τοῦ ἀνασκαπτομένου οἰκοπέδου, δι' ὃ καὶ ἡ ἔρευνα δὲν εἶναι δυνατὴ.

ΥΒΟΝΝΗ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

*

DELPHES

Niche « des Navarques » : Une équipe d'architectes a entrepris de dessiner la niche en brèche, dite « des Navarques », qui se trouve à l'entrée du sanctuaire d'Apollon. En nettoyant le monument J.-Fr. Bommelaer a trouvé, sous les vestiges d'installations romaines postérieures à la destruction du dallage, les restes d'un dispositif aussi ancien que la niche et destiné à la consolider, par

Φωκίς : α. Ἐπιτόμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Τριταίας, β. Δελφοί. Κρήνη Κερνά

Φωκίς : α. Κίρρα. Πλατεία Έμποροπανηγύρεως. Α. μακρός τοίχος, β. Δίστομον. Οικόπ. Γαμβρίλη.
Άποψις άνασκαφής